

Statsforvaltaren i Rogaland

TILSYNSRAPPORT

Elevenes rett til
et trygt og godt skolemiljø

Randaberg kommune – Grødem skole

28.06.2021

Om tilsynet

Fra januar 2018 er det innført et nytt felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet. Tilsynet omfatter offentlige og frittstående skoler, og strekker seg over fire år. Tilsyn med elevenes skolemiljø er ett av temaene som inngår i det nye felles nasjonale tilsynet.

Det overordnede målet med tilsynet er å medvirke til en styrking av arbeidet med elevenes skolemiljø, og av skolens evne til å forebygge og håndtere krenkende atferd i skolen. Gjennom å undersøke skolens praksis, vil mulige brudd på regelverket bli avdekket. Statsforvalteren vil gjennom pålegg kreve at mulige brudd på regelverket blir rettet.

Et trygt og godt skolemiljø er en viktig innsatsfaktor for en god skole, og for realiseringen av formålet i opplæringsloven § 1-1. Mangler ved skolemiljøet kan føre til mistriivsel hos elevene, og det vil kunne ha direkte innvirkning for læringsutbyttet.

Skolemiljøet handler om mellommenneskelige forhold. Et godt psykososialt miljø er grunnleggende for at den enkelte elev skal kunne utvikle seg positivt. Skolen er en av de mest sentrale arenaene i barn og unges liv. Skolen er stedet for læring og utvikling, men uten en grunnleggende følelse av sikkerhet, tilhørighet og inkludering, vil ikke læring få det rette fokuset.

Temaet for tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, og skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet. Det overordnede formålet med tilsynet er å medvirke til at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Tilsynet skal være med på å sikre at skoleeier og skoleledere sørger for å de tilsatte følger med, griper inn, varsler, undersøker og setter inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	4
1.1	Kort om kommunen og skolen	4
1.2	Om gjennomføringen av tilsynet.....	4
1.3	Rektor skal sikre, følge opp og sørge for	5
2	Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø	6
2.1	Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	6
2.1.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	6
2.2	Plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever	14
2.2.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	14
2.3	Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak.....	15
2.3.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	15
3	Skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre	19
3.1	Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet	19
3.1.1	Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger.....	19
4	Våre reaksjoner	22
5	Dere har rett til å klage.....	24
6	Vedlegg.....	26
6.1	Liste over dokumentasjon	26
6.2	Rettslige krav	27

1 Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap.30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Statsforvalterens tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/personvern-for-barnehage-og-skole/behandling-av-personopplysninger-i-tilsyn/>

1.1 Kort om kommunen og skolen

Randaberg kommune har ca. 11 000 innbyggere. Skolene i Randaberg har rundt 1530 elever fordelt på 3 skoler. Grødem skole er en 1-10 skole med ca. 550 elever.

Tilsynet skal være risikobasert. Statsforvalteren velger derfor ut kommuner og skoler til tilsyn på grunnlag av blant annet tall fra Elevundersøkelsen over flere år, meldte saker til Statsforvalteren etter opplæringsloven § 9A-6, meldinger fra elever/foreldre og presseoppslag.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Randaberg kommune i brev datert 15.01.21. Skolene ble bedt om å sende nødvendig dokumentasjon til oss.

Temaet for tilsynet er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3, 9A-4, 9A-5, 9A-9 og forvaltningsloven § 11.
2. Skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre, jf. opplæringsloven § 9A-9 og 9-1 samt forvaltningsloven § 11.

Statsforvalterens vurderinger i denne rapporten er basert på opplysninger som kommer fram i

- dokumentasjonen skolen har sendt inn (se vedlegg)
- egenvurdering i RefLex¹
- informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre
- informasjon på skolens hjemmeside
- intervju med ansatte på skolen
- intervju med elevrepresentanter og foreldrerepresentanter

¹ <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/egenvurdering/RefLex/>

Det overordnede formålet med tilsynet er å medvirke til at alle elever har et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Gjennom å undersøke skolenes praksis, vil eventuelle brudd på regelverket avdekkes. Statsforvalteren vil gjennom pålegg kreve at eventuelle brudd på regelverket blir rettet. Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir fulgt, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Statsforvalteren sendte foreløpig tilsynsrapport til Randaberg kommune 28.05.21. I den foreløpige tilsynsrapporten presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Randaberg kommune hadde frist til 15.06.21 for å gi eventuelle tilbakemeldinger på rapporten. Randaberg kommune skriver i tilbakemeldingen at ledelsen ved Grødem skole ikke kan se at Elevundersøkelsen viser at antallet elever på enkelte trinn som opplever mobbing har vært høyt, og ber derfor om at dette endres eller begrunnes nærmere.

Statsforvalterens vurdering av risiko baserer seg på en helhetsvurdering. Randaberg kommune har bare 3 skoler, og det er derfor naturlig etter Statsforvalterens vurdering at alle skolene omfattes av tilsynet. Av Elevundersøkelsen ser vi at antallet elever som opplever mobbing ved Grødem skole har vært høyt på enkelte trinn. En gjennomgang av skolens hjemmeside i forkant av tilsynet tydet også på at ikke alle dokument knyttet til opplæringslovens kapittel 9A var oppdatert. Statsforvalteren har i tillegg fått meldt flere saker fra skolen de siste årene etter opplæringslovens § 9A-6, der skolen ikke har overholdt aktivitetsplikten.

1.3 Rektor skal sikre, følge opp og sørge for

I flere av kontrollspørsmålene er det stilt spørsmål om rektor «sikrer», «sørger for» og «følger opp». Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for, viser til rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt.

Rektor skal sikre

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå fram i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at framgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker framgangsmåten i praksis. Hvis skolen ikke har hatt saker der det har vært nødvendig å bruke framgangsmåten, skal vi undersøke om rektor har gjort det som er nødvendig for at framgangsmåten vil bli fulgt, når skolen får en slik sak.

Rektor skal følge opp

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi framgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte framgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel:

«Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger framgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

Rektor skal sørge for

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast framgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast framgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Ikke krav

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis. Eksempel: «Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak?»

2 Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Denne delen omfatter tre deltemaer

- plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.
- plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak.

2.1 Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

2.1.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Har alle som jobber på skolen kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex viser rektor til mal for aktivitetsplan. Under overskriften *Hvilket problem skal tiltakene løse*, står det *Hva mener eleven? Elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn. Skolen skal sørge for at*

eleven blir hørt. De ansatte på Grødem skole har svart «ja» på dette spørsmålet i RefLex. Av RefLex går det fram at det alltid er *elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Ingen kan fortelle hvordan andre egentlig har det.* Her vises det også til at det står om elevens subjektive opplevelse i mal for aktivitetsplan.

I intervju kom det fram at de ansatte skal være klar over at skolen skal ta utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse når det oppstår en skolemiljøsak. De ansatte viser til aktivitetsplan og sier at det blir tatt opp av rektor ved oppstart hvert skoleår.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Våre observasjoner og vurderinger

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Han skal også sikre at alle har fått tilstrekkelig kompetanse slik at de kan kjenne igjen tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Av *Plan for et godt skolemiljø*, heretter kalt *Plan* går det fram at det på Grødem skole skal være *God vaktjeneste*. Dette innebærer at de som har vakt er i bevegelse og at vaktene er sitt ansvar bevisst. Skolen har også utarbeidet en standard for god vaktjeneste. Der står det at alle skal møte presis til vakt og de skal bruke gul vest. Vaktene skal være aktive og oppsøke elever/grupper. Vaktene skal gripe raskt inn når de ser uønsket atferd og skal følge opp saken. I storefri har de «aktiv avløsning». I dokumentasjonen finner vi en vaktplan med fargekoder som viser hvor det skal gås vakt.

I RefLex kommer det fram at trygt og godt skolemiljø er fast tema på trinn og teamsamarbeid hvert semester. Det er også tema på planleggingsdager i august. I RefLex og intervju sier de ansatte at de følger godt med på hvordan elevene har det. De har avsatt en ekstra time i uken til å gjennomføre elevsamtaler, der både det sosiale og det faglige står på agendaen. Elevrådet sier at de voksne følger godt med. De viser til et «værmeldingsskjema» der de fyller ut hvordan de har det på skolen. De nevner også at de har kontaktlærere og sosiallærer på skolen som de kan gå til dersom de har noe de vil snakke med en voksen om.

Statsforvalterens oppfatning er at de voksne følger godt med, og at de har fått kompetanse så de kan gjenkjenne elever som ikke har det trygt og godt.

Rektor skal også sikre at de som jobber på skolen faktisk følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet. Her ligger det også et krav om at rektor må gjøre alle som jobber på skolen kjent *med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar.*

Det er ulike årsaker til at elever blir særskilt sårbare, og det vil kunne variere hvem som er mer eller mindre sårbare i løpet av et skoleår. Alle som jobber på skolen har et ansvar for å følge kontinuerlig med på dette. Av den grunn er det viktig at alle er kjent med hvilke faktorer som gjør

et barn særskilt sårbart. Det kommer fram i RefLex og intervju at de ansatte mener at de kjenner til elever som er særskilt sårbare. Imidlertid har ikke skolen synliggjort at ansatte har fått opplæring i hva som kjennetegner særskilt sårbare barn generelt, slik at ansatte kan gjenkjenne disse når tegnene viser seg. I intervju nevnes det at skolen har deltatt på felles kompetanseheving i kommunene, men da på enkelte tema innen sårbarhet som for eksempel seksuelle overgrep og alternativ til vold. Slike enkeltforedrag innen ulike tema er god kompetanseheving, men er ikke bredt nok til å fange opp alle former for sårbarhet.

Statsforvalterens oppfatning er at de ansatte kjenner til hvem som er de særskilt sårbare barna, men at skolen ikke sikrer at alle får tilstrekkelig kompetanse til å gjenkjenne hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre han/hun særskilt sårbar.

Det er også viktig å avklare hva det vil si å følge ekstra godt med på disse elevene, og hvordan de som trenger informasjonen om hvem som er særskilt sårbare får det. Videre må rektor sikre at framgangsmåten er kjent i personalet og at den blir fulgt. At rektor skal sikre at de ansatte følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet, betyr at rektor må ha bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. I intervju nevnes det at særskilt sårbare barn er tema både på avdelingsmøter og i fellestid, men Statsforvalterens oppfatning er likevel at det ikke kommer fram en fast framgangsmåte for å følge med på elever med en særskilt sårbarhet. En slik fast framgangsmåte går heller ikke fram av skolens *Plan for et godt skolemiljø*.

Statsforvalteren vurderer derfor at rektor ikke har fastsatt en framgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen alltid følger spesielt godt med på at de særskilt sårbare elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Rektor skal bestemme hvordan skolen *systematisk skal få informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet*. Framgangsmåten må gi skolen god nok informasjon om elevene sin trivsel. Svarene i RefLex og i intervju synliggjør at skolen i praksis innhenter informasjon fra elevene. Vi finner at skolen innhenter informasjon gjennom elevsamtale og utviklingssamtale, gjennom trivselsundersøkelse på 1. – 4. trinn, elevundersøkelse på 5. – 10. trinn og gjennom UNGDATA undersøkelsen. De gjennomfører også trivselsundersøkelser jevnlig i alle klassene, da brukes skjemaet «værmelding». Ved mistanke om at elever ikke har det trygt og godt gjennomfører skolen sosiometrisk undersøkelser. Skolen får også informasjon fra elevrådet om hvordan den generelle trivselen i de ulike klassene er. Sosiallærer er tilgjengelig for elever som har behov for å snakke med en voksen. I årshjulet som står i *Plan* er de ulike undersøkelsene tidfestet. I årshjulet står det også at det skal jobbes med elevundersøkelsen og at denne skal gjennomgå i klassene og at det skal velges et satsingsområde. I mal for innkalling til utviklingssamtale er trygt og godt skolemiljø et eget punkt. I intervjuene blir det stadfesta at personalet jobber med resultat fra elevundersøkelsen både på avdelingsmøte og i fellestid.

På dette grunnlaget vurderer Statsforvalteren at rektor sikrer at det blir innhentet informasjon om elevenes skolemiljø på en systematisk måte, dvs. det gjøres jevnlig og informasjonen er tilstrekkelig omfattende.

Skolen skal dokumentere hva den gjør for å oppfylle kravet til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har et årshjul i *Plan* som viser hva skolen skal gjøre for å innhente

informasjon fra elevene. Kravet om å dokumentere henger tett sammen med krav om kontinuerlig og systematisk arbeid for å følge med. Det å ha et system for å samle og systematisere informasjonen fra undersøkelsene, egne observasjoner og meldinger fra elever og foresatte vil gi skolen et utgangspunkt for å fange opp elever som er utsette eller som bidrar negativt i skolemiljøet. Vi kjenner til at utviklingssamtaler og elevsamtaler blir dokumentert i VISMA. Det blir også skrevet referat fra samarbeidsmøter og det blir ført logg på særskilt sårbare elever. Det kommer også fram at «værmeldingsskjema» blir lagt i elevmappene. I *Plan* finner vi ikke igjen et system som er kjent for alle ansatte når det gjelder dokumentasjon. Skolen har et årshjul for innhenting av informasjon, men ikke et system for å samle og bearbeide informasjonen som de har fått.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sørger rektor for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Våre observasjoner og vurderinger

Rektor må sørge for at alle som jobber på skolen *kjenner til* hvordan de skal gripe inn mot ulike typer krenkelser. Det handler om kompetanse til å stanse situasjoner som pågår.

I RefLex og intervju svarer de ansatte at de er kjent med at de skal gripe inn. De sier også at det har vært diskusjon om lik standard i personalet. Alle skal gripe inn hvis de ser at en elev blir krenket. Dette finner vi igjen i *Plan for et godt skolemiljø*, der det står at de voksne skal *se hva som skjer, gripe inn og sette grenser*. I planen står det også beskrevet hva negativ eller ondsinnet atferd kan være. I samme dokument finner vi mal for *God vaktjeneste*. Her står det beskrevet hva en forventer av de voksne som er vakt, og at *Vaktene griper raskt inn når han/ hun ser uønsket atferd og følger opp saken*. I RefLex og intervju får vi informasjon om at ledelsen i oppstarten av hvert skoleår gjennomgår hvordan en skal gripe inn. Det kommer også fram at det i fellestid har vært opplæring fra ATV, spesialpedagoger fra Møllehagen og ressurspersoner fra tverrfaglig ressursteam i kommunen. I intervju og RefLex kommer det fram at personalet vet at de skal gripe inn.

Rektor må også sørge for at alle som jobber på skolen *faktisk griper* inn mot krenkelser. Intervju og RefLex tyder på at de ansatte griper inn, men vi finner ikke noe som synliggjør at det er en aktivitet fra rektors side som følger opp at dette skjer. Når det står om rektor at han må sørge for at alle ansatte griper inn, så ligger det i dette at det forventes en aktiv handling som kan bidra til å sikre at alle faktisk griper inn, eksempelvis ved at ledelsen sørger for at dette er tema på trinnmøter og fellestid i løpet av året.

Plikten til å gripe inn innebærer også en plikt til å dokumentere hvordan skolen griper inn. I RefLex og i intervju kommer det fram at det i alvorlige hendelser og utageringer blir dokumentert i et eget skjema som skolen har utarbeidet. Samtidig blir det nevnt av andre ansatte at skolen kanskje skulle hatt et skjema for denne type dokumentasjon. Det kommer også fram at

hendelser ofte blir dokumentert i egne notater og at det blir dokumentert hos ledelsen dersom situasjonen eskalerer. De kjenner ikke til om det finnes en logg eller et system for dokumentering av situasjoner der en har grepet inn. Statsforvalteren finner at praksis viser at ansatte ikke har en felles forståelse for hvordan dokumentering i disse sakene skal foregå, og skolen har heller ikke synliggjort at den har en fastsatt rutine eller lignende for dette.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Våre observasjoner og vurderinger

Framgangsmåten skolen har for varsling må sikre at alle som jobber på skolen varsler når de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. Den må si noe om terskelen for å varsle, og den må si hvem det skal varsles til.

Av RefLex og intervju kommer de fram at de ansatte vet at de skal varsle rektor dersom de har kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. Det kommer også fram at det er ulik praksis på skolen for hvordan plikten til å varsle rektor blir ivaretatt: I noen tilfeller blir kontaktlærer eller sosiallærer varslet, i noen tilfeller avdelingsleder, og i noen tilfeller rektor. Vi får informasjon om at de skal gå til rektor når alvoret tilsier det. De ansatte viser til en rutine som sier når de skal varsle. Det er uklart for Statsforvalteren om det er *Tiltak ved uønskede hendelser rettet mot elever* som er den rutine de viser til. Rektor sier at det finnes informasjon om at rektor skal varsles i en skriftlig rutine som ligger i Compilo. Han sier videre at dette blir det informert om i oppstarten av hvert skoleår. Vi oppfatter i intervju at rektor har en forventning til personalet om at terskelen skal være lav for å varsle. Skolen har ikke vist at terskelen for å melde fra til rektor er tatt opp i fellesskap. Etter skolens system, slik det er i dag, vil det være opp til den enkelte ansatte å selv vurdere når en sak er så alvorlig at den skal meldes til rektor.

Etter Statsforvalterens oppfatning har skolen med dette ikke vist at den har en fastsatt framgangsmåte som sikrer at ledelsen varsles dersom en ansatt får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt. En fastsatt framgangsmåte for varsling må først og fremst knytte vurderingen til om den ansatte har mistanke eller kjennskap til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Det er ikke slik at eleven nødvendigvis ikke har det trygt og godt i alle situasjoner som en ansatt må gripe inn i.

Rektor må også sikre at de ansatte vet hvem de skal varsle til. Rektor kan gjennom delegering fastsette at en annen person på skolen skal ta imot varslene, men rektor har likevel ansvaret for at varslingene håndteres på en forsvarlig måte. I *Plan* skriver skolen at *Alle som arbeider på skolen har plikt til å følge med, gripe inn og varsle hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø*. Det går ikke fram av skolens formulering at det er rektor som skal varsles. Vi finner heller ikke dette omtalt i andre av skolens dokumenter, og vurderer derfor at skolen ikke har en fastsatt framgangsmåte for hvem det skal varsles til.

Skolen skal også dokumentere hva som gjøres for å oppfylle plikten til å varsle rektor. I RefLex sier rektor at det dokumenteres ut fra alvorlighetsgraden. Det dokumenteres i mail, VISMA, elevmappa, logg, skademelding, skjema for uønska hendelser og Compilo. I intervju og RefLex kommer det fram at de ansatte er usikre på hvordan varslingene dokumenteres. I dokumentet § 9A – *erfaringer og veien videre*, som er en powerpoint presentasjon som det har vært jobba med i fellestid, kommer det fram at *skjema for varsling* aldri har blitt brukt, og det stilles spørsmål til hvorfor dette ikke er i bruk. Dette viser at det har blitt arbeidet med i fellestid, likevel nevner ingen av de ansatte dette varslingsskjemaet. Det kommer fram at rektor regner aktivitetsplanen som dokumentasjon. Vi finner ikke en rutine for hvordan rektor skal varsles i *Plan*. Vi kjenner heller ikke til at det finnes varslingsskjema eller annen dokumentasjon av varsler.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier?

Våre observasjoner og vurderinger

Av RefLex og intervju går det etter Statsforvalterens oppfatning ikke klart fram om skolen har avklart hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker. Statsforvalteren kan heller ikke se at noen av skolens plandokumenter inneholder informasjon om hva skolen legger i begrepet *så raskt som saken tilsier*. Vi finner ikke at det har blitt jobba for en felles forståelse for dette blant alle som jobber på skolen. Rektor må sørge for at skolens framgangsmåte for varsling bestemmer hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker til rektor.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Våre observasjoner og vurderinger

Alvorlige tilfeller kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak.

I RefLex og intervju svarer rektor ja på at han varsler skoleeier i alvorlige tilfeller. Statsforvalteren legger derfor til grunn at skoleeier blir varslet straks i disse sakene.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø? Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Våre observasjoner og vurderinger

Ledelsen og ansatte svarer at dette blir gjort. Ledelsen viser til mal for aktivitetsplan og sier det er rutiner for å snakke med involverte elever. Ansatte viser til at det er et fast punkt å undersøke sakene. De føler varsler blir tatt alvorlig, og ledelsen orienterer når de har bestemt tiltak. Ansatte mener ledelsen er flinke til å komme raskt i gang med undersøkelsen. Dokumentering skjer i aktivitetsplanen sier de.

I *Plan for et godt skolemiljø 20/21* (som er innsendt av rektor ifbm. tilsynet) vises det til aktivitetsplikten generelt, og at det å undersøke saken er en av delpliktene i denne. Det går fram at aktivitetsplikten innebærer at involverte elever på alle trinn generelt skal høres, og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid, i alle skolens vurderinger og handlinger. Statsforvalteren kan ikke se at det er beskrevet nærmere hva slags framgangsmåte skolen skal benytte ved undersøkelser, eks. om en skal snakke med andre voksne eller gjøre andre typer undersøkelser.

Skolen har også lagt ved et dokument kalt *tiltak ved uønskede hendelser rettet mot elev(er)*. Her heter det at kontaktlærer er ansvarlig for undersøkelsen som foretas rett etter hendelser, og innebærer bl.a. samtale med involverte parter og innhenting av informasjon fra andre voksne som var i miljøet da hendelsen intraff. Det går også fram at den ansatte ut fra sakens alvorlighetsgrad skal vurdere om ledelsen skal involveres før tiltak settes inn. Det er litt uklart hva slags status dette dokumentet har. Det ser ut som det er ment å gjelde for den enkelte ansatte, men det er uklart om de kjenner til det (ingen nevner det). Den gjelder ut fra ordlyden ikke for ledelsens undersøkelse av saker. Det kan derfor se ut som den mest er innrettet mot de undersøkelsene som den ansatte alltid må gjøre på stedet, når det skjer noe. Men det ser ikke ut som det gjelder den undersøkelsen som ledelsen skal gjøre som del av det å undersøke en sak.

Mal for aktivitetsplan, som skolen har lagt ved, inneholder noe om dokumentasjon av undersøkelser og noen forslag til hvilke undersøkelser man kan gjøre, eks. *Samtale med eleven/systematisk og tilfeldig observasjon/sosiometrisk måling*. I tillegg er det link til Udir med forslag til undersøkelse. Imidlertid sier denne ikke noe mer om undersøkelser, eks hvor bredt det skal undersøkes, om andre elever og ansatte skal snakkes med osv. Selv om malen for aktivitetsplan inneholder noe om framgangsmåte ved undersøkelser, er det et problem at denne bare gjelder når det settes i verk tiltak. En framgangsmåte for undersøkelser må gjelde alle saker, også de sakene hvor undersøkelsen avdekket at eleven har det trygt og godt, og det ikke er behov for tiltak og aktivitetsplan. Derfor er det ikke tilstrekkelig om en framgangsmåte bare gjelder de tilfeller hvor det skal lages en aktivitetsplan.

Skolen har også sendt inn 5 aktivitetsplaner. De tydeliggjør at skolen snakker med eleven som har meldt saken, og viser også at skolen gjør flere undersøkelser for å kartlegge klassemiljøet, eks. ved observasjon og sosiometrisk undersøkelse. Likevel tydeliggjør ikke aktivitetsplanene hva undersøkelsene har vist, og hvilke konsekvenser dette får for valg av tiltak.

Statsforvalteren mener på denne bakgrunn at skolen ikke har vist at den har en fastsatt framgangsmåte som sikrer en fast og bred nok undersøkelse av sakene. Praksis viser nok at man undersøker relativt bredt (eks. med observasjon eller sosiometriske undersøkelser), men det er vanskelig å få helt tak i hvordan praksis er utover dette, noe som nok henger sammen med

manglende fast framgangsmåte. Eksempelvis sies det ikke noe om i hvilken grad man skal vurdere å snakke med andre elever som har sett noe, ansatte som kan ha kjennskap til noe osv.

Når det gjelder spørsmålet om rektor sikrer at undersøkelsene skjer straks, svarer ledelsen og ansatte at dette alltid blir gjort. Det går imidlertid ikke fram av *Plan* eller andre rutiner at undersøkelsen skal skje *snarest*. Statsforvalteren kan derfor ikke se at dette er sikret med en fastsatt framgangsmåte

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Våre observasjoner og vurderinger

Dersom tiltak i aktivitetsplanen direkte gjelder andre elever, har også disse rett til å uttale seg om hvordan tiltaket påvirker dem, dvs. de er også *berørte elever*.

Ledelsen svarer at berørte elever får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, men at dersom eleven er for ung er det foresatte som ivaretar vedkommende.

I *Plan* er dette lite omtalt, selv om det står litt i det som er sagt om undersøkelsesplikten, men dette er ganske generelt.

I den mal for aktivitetsplan som skolen har lagt ved heter det under *tiltak*, at *elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens vurdering av tiltak og tiltakene skal være forankret i det undersøkelsen avdekket*. Det er en link til Udirs sider som gir eksempler på tiltak.

Statsforvalteren kan imidlertid ikke se at det i *Plan* eller mal for aktivitetsplan er fastsatt noe som sikrer at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen, altså tiltakene. I de aktivitetsplaner som skolen har vedlagt går det ikke fram at eleven har fått uttale seg om tiltakene, selv om man har samtaler med eleven om hvordan eleven opplever skolemiljøet. Statsforvalteren kan derfor ikke se at skolen har en fastsatt framgangsmåte som sikrer at alle berørte elever får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, dvs. tiltakene.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette området.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Våre observasjoner og vurderinger

Skolen skal velge tiltak ut fra det som undersøkelsen har vist og faglig-pedagogiske vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer.

Både ansatte og ledelsen svarer at det sikres at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt. Det opplyses at tiltakene skrives i aktivitetsplan. Ledelsen mener det har skjedd en forbedring de siste årene på dette punkt, men den sier det er mulig skolen fortsatt har en vei å gå, selv om en mener skolen i hovedsak setter inn egnede tiltak.

I vedlagte mal for aktivitetsplan heter det under *tiltak*, at *elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens vurdering av tiltak, og tiltakene skal være forankret i det undersøkelsen avdekket*. Det er link til Udir's sider som gir eksempler på tiltak. Det heter også her at viktige hensyn å ta med er: *elevens beste, særskilt sårbarhet, elevens digitale liv og oppfølging etter mobbing*.

I *Plan for godt skolemiljø* står det at *skolens ansatte har plikt til å sette inn tiltak når elevene ikke har et godt skolemiljø*. Statsforvalteren kan ikke se at skolen omtaler hva som kan være egnede tiltak i *Plan*.

Statsforvalteren viser til at skolen har noen retningslinjer for valg av egnede tiltak i sin mal for aktivitetsplan, men de er ikke brede nok. De vedlagte aktivitetsplanene viser ikke at skolen gjør brede faglige vurderinger for å sikre at valg av tiltak er egnet til å sikre eleven et trygt og godt skolemiljø. Skolens *Plan* inneholder heller ikke noe. Statsforvalteren vurderer det derfor slik at skolen ikke har en fastsatt framgangsmåte som sikrer at det blir iverksatt egnede tiltak bygget på faglig-pedagogiske vurderinger.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

2.2 Plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever

2.2.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?

Våre observasjoner og vurderinger

I saker der en som jobber på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en ansatt krenker en elev, gjelder en skjerpet aktivitetsplikt. Det innebærer et skjerpet krav til både varsling og undersøkelser.

Intervju og svar i RefLex viser tydelig at flere ikke er kjent med at de skal varsle rektor eller ledelsen straks dersom de får kjennskap til eller mistanke om at en ansatt krenker en elev.

Plan eller andre innsendte dokumenter fra skolens side viser heller ikke at skolen har noen form for skriftliggjorte eller andre fastsatte framgangsmåter for håndtering av slike saker. Det er ingen henvisninger til opplæringslovens § 9A-5, som er den bestemmelsen som regulerer dette.

Det finnes et kommunalt system som heter Compilo (*rutiner for avvik og rapportering i Randabergskolen*). Dette har imidlertid ikke rutiner som dekker dette spørsmålet.

Statsforvalteren kan ikke se at skolen har vist at rektor har en fastsatt framgangsmåte som sikrer at ansatte varsler rektor dersom en får kjennskap til eller mistanke om at en voksen krenker en elev. Det samme gjelder dersom en har kjennskap til eller mistanke om at en i ledelsen krenker en elev. Heller ikke denne situasjonen foreligger det en fastsatt framgangsmåte for å håndtere.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på disse punktene.

Kontrollspørsmål:

Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex svarer rektor at skoleeier varsles straks i slike saker. Statsforvalteren legger derfor til grunn at skoleeier blir varslet straks i disse sakene.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravet i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever?

Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?

Våre observasjoner og vurderinger

Ledelsen mener at skolen sikrer dette, men det er ikke lagt fram noen rutiner eller annen dokumentasjon som viser at skolen har en fastsatt framgangsmåte for å undersøke slike saker. Skolens *Plan for et godt skolemiljø* inneholder for eksempel inngenting om varsling eller undersøkelse av saker der en har kjennskap eller mistanke om at voksne har krenket en elev. Skolen har heller ingen fastsatt framgangsmåte som sikrer at slik undersøkelse skal skje straks.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravet i regelverket på dette punktet.

2.3 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

2.3.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak?

Våre observasjoner og vurderinger

Statsforvalteren vurderer først om skolen viser at den faktisk lager aktivitetsplan i alle tilfeller når den setter i verk tiltak, og deretter om aktivitetsplanen er i tråd med lovkravet i § 9A-4.

Ansatte og ledelsen sier det utarbeides aktivitetsplan i tråd med kravene i § 9A-4. Når skolen blir spurt om når det utarbeides aktivitetsplan, svarer en at det skjer ofte. Imidlertid er antallet faktiske aktivitetsplaner lite. Ledelsen sier de *blir liggende*. Det tyder på at praksis for når det skal utarbeides aktivitetsplan ikke er tilstrekkelig avklart. *Plan* inneholder ingenting om dette. Hverken intervju eller rutiner på skolen viser at aktivitetsplan alltid utarbeides *når det settes i verk tiltak*, som altså er lovens krav.

Skolen har vedlagt en mal for aktivitetsplan, og 5 aktivitetsplaner. De 3 første gjelder samme person. I de to siste aktivitetsplanene benyttes skolens mal. Malen inneholder punkt for hvilket problem planen skal løse, hvilke tiltak som er iverksatt og som skal iverksettes, når tiltak skal iverksettes eller er tenkt iverksatt, hvem som er involvert i tiltakene og er ansvarlig for dem, og evalueringstidpunkt.

En av de siste aktivitetsplaner viser imidlertid ikke klart hvilket problem tiltakene skal løse, og har heller ikke tidspunkt for når evaluering skal foretas. Det går ikke fram om skolen foretar formell evaluering av tiltakene sammen med foresatte og elev, bortsett fra at man har jevnlig samtale med eleven om hvordan han/hun opplever skolemiljøet. Det foreligger ikke referat fra evalueringsmøter, og planen framstår i form mer som en løpende logg enn en aktivitetsplan som eventuelt revideres på hvert evalueringstidspunkt. Men det går fram hvilke tiltak som er iverksatt og hvem som er ansvarlig for dem. Ingen av planene er underskrevet med navn.

Statsforvalteren mener på denne bakgrunn at skolen ikke har vist at den har en klar terskel for når den lager en aktivitetsplan, dvs. den har ikke vist at den alltid lager en aktivitetsplan når den iverksetter tiltak. Skolen har heller ikke vist at de aktivitetsplaner som lages er i tråd med lovkravene i § 9A-4 sjette ledd.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Får eleven og foreldrene som saken gjelder aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den?

Våre observasjoner og vurderinger

Ansatte og ledelsen opplyser at foresatte alltid får aktivitetsplanen, uansett om de ber om den. Statsforvalteren legger derfor til grunn at elev/foresatte får aktivitetsplanen dersom de ber om den.

Statsforvalterens vurdering er at skolen oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?

Våre observasjoner og vurderinger

Når tiltak er definert i en aktivitetsplan skal rektor følge opp at tiltakene gjennomføres i henhold til planen. I dette spørsmålet er det rektors oppfølging av tiltak i aktivitetsplanen fram mot eller mellom evalueringstidspunkt som er tema.

Det går fram av svarene i RefLex at alle svarer ja på at dette gjøres, og på at dette arbeidet også dokumenteres. Av intervjuene med de ansatte kommer det fram at rektor har ansvaret og at inspektør på trinnet har en rolle. En ansatt sier det er egne møter for oppfølging, men at det ikke står noe sted hvem som deltar eller hvilket forum det er i. Det trekkes fram at mye tas muntlig underveis, og at ledelsen er tett på.

Av aktivitetsplanene skolen har sendt inn går det fram hvem som har ansvaret for gjennomføring av tiltak, og i noen av tiltakene er det også formulert at de justeres underveis om det er behov. Planene avdekker utover dette ikke at det er en rutine for at tiltakene følges opp. I dokumentet *Tiltak for uønskede hendelser (...)* pkt. 5 står det at det skal avtales oppfølging som en del av tiltakene og kontaktlærer har ansvaret med bistand fra ledelsen ved behov. Det står imidlertid ikke noe om hvordan dette gjøres, eller i hvilket forum. Det framkommer videre i *Psykososial plan 2020 – 2023* at kontaktlærer har ansvar for å følge opp den som blir mobbet og foreldrene, men denne planen er ut over dette lite spesifikk i forhold til arbeid med tiltak i en aktivitetsplan.

Det kommer ikke frem mer informasjon om hvordan rektor følger opp tiltak i en aktivitetsplan i den øvrige dokumentasjonen skolen har sendt inn.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?

Våre observasjoner og vurderinger

Loven krever at rektor bestemmer en framgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Rektor skal også følge opp at de som jobber på skolen bruker framgangsmåten i sakene.

Det går fram av den innsendte dokumentasjonen, RefLex og intervju at elevene som har aktivitetsplan, kan ha ulike oppfølgingssamtaler underveis. Statsforvalterens oppfatning er at dette kan være en måte å få informasjon om hvordan eleven har det på skolen i det daglige, og det kan i praksis sørge for at skolen får tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Det kommer imidlertid fram av svarene at mye av dette skjer uformelt, og at det ikke er en fast rutine. Så langt Statsforvalteren kan se, har ikke rektor bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal innhente denne informasjonen fra elevene. *Plan* inneholder ikke en slik

framgangsmåte. I *Psykososial plan 2020 – 2023* framkommer det at det skal følges med på om tiltak virker, men det står ikke noe mer om innhenting av informasjon.

Statsforvalteren ser at tiltakene i de innsendte aktivitetsplanene blir evaluert i varierende grad, og i noen av disse framkommer også informasjonsgrunnlaget evalueringen bygger på. Noen har også tydelig elevens syn på hvordan det går med i evalueringen, selv om dette ikke nødvendigvis knytter seg spesifikt til tiltakene som gjennomføres. Flere av planene har ikke et klart definert evalueringstidspunkt, og dermed blir det etter vår vurdering mer utydelig hvilket grunnlag evalueringen bygger på. I flere av planene er det lite informasjon fra skolen, foresatte eller eleven.

Etter vår vurdering er dette tegn på at rektor ikke alltid sikrer informasjonsinnhenting om hvordan tiltakene har virket, innhenting av elevens syn på tiltak og eventuelle ønsker om endringer.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?

Våre observasjoner og vurderinger

I RefLex og intervju svarer de ansatte bekreftende på at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjon om hvordan de virker og elevens syn.

Fra aktivitetsplanene ser vi at det er et punkt om evaluering, men i flere av planene er det ikke satt et fast evalueringstidspunkt. Selv om vi ser enkelte eksempler på at tiltak tilpasses er det vanskelig å finne hva som tilpasses på hvilket grunnlag. Ut ifra aktivitetsplanene kan Statsforvalteren ikke finne mer spesifikk informasjon om hvordan rektor sørger for at tiltakene blir tilpasset.

Statsforvalteren kan ikke finne informasjon om dette i den øvrige dokumentasjonen fra skolen, f.eks. i *Plan*.

Av noen av aktivitetsplanene kan det se ut til at elevens syn også er med i evalueringen, men det er ikke systematikk i at dette spesifikt handler om tiltakene i planen. Det er ingen beskrivelser i noe av den øvrige dokumentasjonen fra skolen av at elevens syn på tiltak skal hentes inn, eller hvordan det skal gjøres.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?

Våre observasjoner og vurderinger

I dette spørsmålet vurderer Statsforvalteren hvorvidt foreldre og elever som har en skolemiljøsak ved skolen informeres om retten til å melde en sak til Statsforvalteren. I RefLex svarer alle ansatte at elever og foreldre får informasjon om dette.

Svarene fra intervju tilsier at det er usikkert om det er blitt informert på foreldremøte om muligheten for å melde saken sin til Statsforvalteren. Fra intervju blir det heller ikke bekreftet at elevene får informasjon om dette.

Av øvrig dokumentasjon ser vi at informasjon om muligheten for å melde en sak til Statsforvalteren er tatt med på tre av de fem aktivitetsplanene skolen har sendt inn. Statsforvalteren vurderer at aktivitetsplanen er et sentralt saksdokument i skolemiljø saker der denne informasjonen burde framgå.

I *Plan* kommer det ikke fram om det informeres om dette for foreldre eller elever, og det står heller ikke mer om muligheten for å melde sak til Statsforvalteren i selve planen. I *Psykososial plan 2020 – 2023* står det at du kan ta saken til Statsforvalteren, men denne planen baserer seg ikke på oppdatert lovverk. Dermed blir innretningen på informasjonen om å melde saken til Statsforvalteren ikke riktig.

Det er heller ikke lenket til Statsforvalterens nettside som informerer om retten elever og foreldre har til å melde saken sin.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

3 Skolens plikt til å informere og involvere elever og foreldre

Denne delen omfatter deltemaet

- plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet.

3.1 Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet

3.1.1 Kontrollspørsmål, våre observasjoner og vurderinger

Kontrollspørsmål:

Gir skolen elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt, og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren?

Våre observasjoner og vurderinger

I dette kontrollspørsmålet vurderer Statsforvalteren skolens generelle informasjonsarbeid

overfor elever og foreldre om retten til trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde sak til Statsforvalteren.

I RefLex og i intervju kommer det fram at det blir informert rundt temaet trygt og godt skolemiljø, mens foreldre og elever er mer usikre på om det blir informert om alt det loven krever. I dokumentet *Informasjon fra ledelsen til foreldremøter* kommer det fram at «retten til trygt og godt miljø» er tema på foreldremøter, men det framkommer ikke mer informasjon om hva det informeres om. I *Plan* s. 10 står det også at læringsmiljø er tema på foreldremøter uten at det her heller står mer om hva informasjonen inneholder. I samme tabellen framkommer det også at kontaktlærer i ukentlige klassemøter har ansvaret for å ta opp flere tema om læringsmiljøet for elevene. Ut ifra disse er det imidlertid ikke mulig å se om informasjonsplikten overfor elevene blir ivaretatt fullt ut.

Statsforvalteren vurderer på dette grunnlaget at det blir informert om skolemiljø, men ut ifra dokumentasjonen er det ikke mulig å si hvorvidt innholdet ivaretar kravene i loven.

På skolens hjemmeside er det lenket til *Plan*. Planen gir informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, og den beskriver også kort aktivitetsplikten. Retten til å melde sak til Statsforvalteren er ikke tatt med i informasjonen.

På hjemmesida finner vi ellers lenke til "Null Mobbing" nettstedet til Udir. Her er det også informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, men lenka er rettet inn mot personer involvert i mobbesituasjoner. Du må klikke deg videre inn i nettstedet for å finne mer informasjon om trygt og godt skolemiljø. Det er også lenket til temasider for skolemiljø hos Udir. Denne sida har også en generell innretning, og du må lete deg fram til informasjon.

Etter vår vurdering får svarene i RefLex og intervjuer fram at foreldre og elever får informasjon. Det framkommer imidlertid få eller ingen beskrivelser eller rutiner av informasjonsarbeidet i den øvrige dokumentasjonen som kunne belyst skolens praksis ytterligere, for eksempel hvilken informasjon som blir gitt i ulike fora på hvilket tidspunkt. Det blir gitt informasjon på skolens nettside, men *Plan* dekker ikke all informasjonen etter loven. Lenkene til Udir sine nettsteder er relevante og gode informasjonskilder, men uten ledetekst eller uten at lenka går mer direkte inn på relevante informasjonssider blir denne informasjonen for generell. Det er heller ikke tydelig presisert at man kan melde en sak til Statsforvalteren på hjemmesida, og det er eksempelvis ingen lenke til Statsforvalterens nettside.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet?

Våre observasjoner og vurderinger

Svar i RefLex tilsier at aktuelle råd og utvalg informeres om retten til innsyn i dokumentasjon om skolemiljøet, og om retten til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

Rett til innsyn og til å uttale seg i skolemiljø saker kan Statsforvalteren ikke se er tema i *Plan*, eller i *Vedtekter for FAU* eller i andre systemdokumenter. Det kommer heller ikke fram av referat fra møter i ulike råd og utvalg at dette tas opp på møtene, eller at denne informasjonen blir gitt. Det ligger ingen informasjon om dette på nettsida.

Videre ser Statsforvalteren av referat at det i SU møte 03.12.2020 ble bestemt at SMU skulle *legges ned* og legges til SU. Statsforvalteren vil her peke på at SMU er et utvalg som skal være med å sikre rett til innsyn og uttale i skolemiljø saker, og at en skole ikke har adgang til å legge dette ned, jfr oppl §11-1a. Så langt Statsforvalteren ser ivaretas SMU ved en omorganisering, der SMU går inn i SU. Det gir loven adgang til på visse vilkår. Av referat ser vi at stemmereglene endres i skolens SU når SMU saker behandles. Men loven har tydelige vilkår knyttet til at *sammensetning av utvalget* må ivaretas. Det må sikres at foreldre og elever kommer i flertall når det er møte i SMU. Å bare endre på stemmerettsreglene i et og samme møte blir derfor ikke tilstrekkelig i forhold til dette vilkåret. Skolen må sørge for at SMU settes sammen slik loven krever.

Av referater ser Statsforvalteren at skolemiljø er tema i ulike råd og utvalg, men kan ikke se ut ifra dokumentasjonen at det er bestemt en framgangsmåte eller prosedyre for å informere om retten til innsyn i dokumentasjon på det systematiske arbeidet, eller retten til å uttale seg i saker som er viktig for skolemiljøet.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet. Vi kan ikke se at skolen har et SMU etter lovens bestemmelser. Skolen må opprette dette.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet?

Våre observasjoner og vurderinger:

Av vedtektene til FAU ser vi at FAU skal være med å jobbe for et godt læringsmiljø på skolen. Vi ser videre av årshjulet til FAU at skolemiljø er fastlagt tema en gang, i forbindelse med trivselsundersøkelsene i november. Vi ser også at FAU er organisert i arbeidsgrupper, der ei av gruppene jobber med skolemiljø. Jobbing med trivselsundersøkelser finner vi ikke igjen i referater fra inneværende skoleår, eller for foregående skoleår. Statsforvalteren kan heller ikke se at elevundersøkelsen er tema i FAU – verken i årshjul eller i referat. Statsforvalteren ser ut ifra innsendt presentasjon om elevundersøkelsen at den skal følges opp ved å bli informert om både i FAU og Elevråd, i tillegg til at kontaktlærer skal informere i klassene. Vi finner videre av referat at tilsynet på trygt og godt skolemiljø ble tatt opp i FAU møtet i februar 2021. I dette møtet ble *Plan* tatt opp til diskusjon. Dette var også tema i møte i mars.

I det innsendte referatet fra Elevrådet 01.02.2021 er skolemiljø sak i forbindelse med at tilsynet blir tatt opp. Skolemiljøplanen ble da tatt opp, og rektor informerte om at Elevrådet skal være med å lage denne. Vi har utover dette ingen dokumentasjon ellers der det framgår at skolen informerer om alt som er viktig for skolemiljøet.

Av intervju og svar i RefLex kommer det fram noe ulike svar på om aktuelle råd og utvalg informeres. På den ene side kommer det frem at aktuelle råd og utvalg blir informert, men på den annen side er det noe å gå på når det gjelder å holde aktuelle råd og utvalg godt informert. Det kommer fram at skolen har et fokus på skolemiljø, men at kommunikasjon og involvering av

foreldre og elever kan blir bedre. *Plan* kjenner man ikke godt til, og den har heller ikke vært på agendaen med jevne mellomrom.

Statsforvalteren ser av dette at skolemiljø er på agendaen i aktuelle råd og utvalg, men at det mangler godt kommuniserte rutinebeskrivelser som sikrer god involvering.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

Kontrollspørsmål:

Sikrer rektor at skolen tar elevrådet og foreldrerådet med i arbeidet med skolemiljøtiltak, og at det skjer så tidlig som mulig?

Våre observasjoner og vurderinger

Av FAU årshjul ser vi at det er lagt inn arbeid med julegrøt, vinterball, sommerfest og natteravn eksempelvis. Årshjulet er et rutineskriv, og vi får vite via intervju at dette er en rutine FAU har laget til seg selv for ikke å glemme hendelser der de har et ansvar. Det er ikke en rutine som gjenspeiler en plan fra skolen på arbeid med skolemiljø saker. Av referatet fra elevrådet kan vi lese at elevrådet engasjerer seg i saker som eksempelvis det fysiske utemiljøet.

Dette kan sees som tiltak for elevenes skolemiljø, men Statsforvalteren kan ikke se disse inngår i en helhetlig definert strategi eller plan for å jobbe med skolemiljøtiltak. Statsforvalteren har ikke funnet rutine for at elev- og foreldreråd involveres i arbeidet med skolemiljøtiltak. Heller ikke av intervju får vi et inntrykk av at aktuelle råd og utvalg tas med i arbeidet etter en bestemt plan eller rutine.

Statsforvalterens vurdering er at skolen ikke oppfyller kravene i regelverket på dette punktet.

4 Våre reaksjoner

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder. Vi pålegger Randaberg kommune å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4:

Randaberg kommune må sørge for at Grødem skole oppfyller plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3 og 9A-4.

Randaberg kommune må i den sammenheng se til at

- rektor sikrer at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt med på elever med en særskilt sårbarhet
- rektor sørger for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig
- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler så raskt som saken tilsier

- rektor sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- rektor sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
- rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest
- rektor sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen
- rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt

Randaberg kommune må sørge for at Grødem skole oppfyller plikten til straks å varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, jf. opplæringsloven §§ 9A-2, 9A-3, 9A-4 og 9A-5.

Randaberg kommune må i denne sammenheng se til at

- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen.
- rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks.
- rektor sikrer at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen har krenket en eller flere elever.
- rektor sikrer at skolen undersøker saken straks.

Randaberg kommune må sørge for at Grødem skole oppfyller plikten til å evaluere, gjennomføre og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9A-3 og 9A-4.

Randaberg kommune må i denne sammenhengen se til at

- Skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9A-4 sjettede ledd når skolen skal sette inn tiltak.
- Rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
- Rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker.
- Rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.
- Skolen informerer elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten

Randaberg kommune må sørge for at Grødem skole oppfyller plikten til å informere og involvere elevene og foreldrene i arbeidet med skolemiljøet, jf. opplæringsloven §§ 9 A-9 første og tredje ledd samt 9-1

Randaberg kommune må i denne sammenhengen se til at skolen

- skolen gir elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren.
- rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, og at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktig for skolemiljøet. Skolen må opprette SMU etter lovens bestemmelser.
- rektor sikrer at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet.
- rektor sikrer at skolen tar med elevrådet og foreldrerådet i arbeidet med skolemiljøtiltak, og det skjer så tidlig som mulig.

Randaberg kommune må iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket. Når påleggene er rettet, må kommunen erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dette har blitt rettet.

Frist for innsending er 15.11.21.

Statsforvalteren vil ikke avslutte tilsynet før Randaberg kommune gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

5 Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b som dere kan klage på.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet fram til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har mulighet til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enige med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Stavanger 28.06.2021

Lars Wetteland
tilsynsleder

Nils Andreas Høie
rådgiver

Ragnhild Otto
rådgiver

6 Vedlegg

6.1 Liste over dokumentasjon

- Stress og press del 2
- 1. klasse miljø
- 9A – erfaringer og veien videre
- Aktivitetsplan §9a – mal fra 2020
- Elevundersøkelsen 2020 resultater
- E-poster fra Grødem skole
- Grødem skole, Psykososial plan 2020 – 2023
- Hvit mappe innholdsfortegnelse
- Hvordan har du det Elevark u.trinn
- Informasjon fra ledelsen til foreldremøter
- Kopi av Aktivitetsplan §9a – mal fra 2020
- Kopi av samspillspermen
- Møtereferat 03.12.20
- Møtereferat 11.03.21
- Ny plan for sosial veiledning Mellom – U. trinn
- Plan for godt skolemiljø 2020_21
- Referat elevråd 1_21
- RefLex Samlet utskrift – Randaberg kommune
- RESPEKT nye standarder frå 2020_21
- Rutineskriv om saksbehandling ved enkeltvedtak etter §9a
- Sjekkliste for arbeidet med skolemiljøet med utgangspunkt i kapittel 9a Elevane sitt skolemiljø i opplæringsloven.
- Skolemiljøsutvalg – Eksempel på årshjul
- SMU 19.10.19
- Stoppsamtale ungdomstrinn
- SU møte 3.12.20
- SU møte 4.02.21
- Tiltak ved uønskede hendelser rettet mot eleve(r)
- Utviklingssamtale – mal
- Vaktplan 2020_21 fra uke 4 – Ark 1
- Vaktplan spising_friminutt 2020_2021 – Ny koronainndeling fra uke 48
- 5 aktivitetsplaner

6.2 Rettslige krav

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven § 9 A-4.

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å framme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Plikten til å varsle rektor

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskretnende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Plikten til å undersøke alle saker

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få fram fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å sette inn egnede tiltak

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever

Reglene om den skjerpede aktivitetsplikten står i opplæringsloven § 9 A-4 og 9 A-5.

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å framme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Plikten til å straks varsle rektor og skoleeier

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks, dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever. Rektor skal varsle skoleeieren straks. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal skoleeieren få varsel istedenfor rektor. Dere skal dokumentere hvordan dere varsler.

Hva som er å krenke, skal dere tolke vidt. Det kan være direkte krenkelser, men også mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking. Hvordan elevene opplevde krenkelsen, er uten betydning for plikten til å varsle. Det er tilstrekkelig med mistanke for at

plikten til å varsle inntreter. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å undersøke saken straks

Dere må undersøke hva som har skjedd. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken.

Hvis undersøkelsene viser at en som jobber på skolen, har krenket elever, må dere undersøke hvordan elevene opplevde dette. Hvis det er elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsene, må dere vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn.

En elev som krenkelsen direkte retter seg mot, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dersom krenkelsen rettet seg mot en større gruppe elever, for eksempel en klasse, kan det være tilstrekkelig å snakke med klassen samlet eller med en del av elevene. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å straks sette inn egnede tiltak

Hvis en eller flere elever opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsen, gjelder skolens aktivitetsplikt. Dere skal så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Aktivitetsplikten står i opplæringsloven § 9 A-4.

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å framme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Plikten til å utarbeide en skriftlig plan

Dere skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltakene

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde en sak til statsforvalteren, jf. opplæringsloven § 9 A-9 første ledd. Dere må gi informasjonen på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven.

Rektor skal sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om deres rett til innsyn i dokumentasjon som gjelder det systematiske arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1. Rektor skal i tillegg sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om at de har rett til å uttale seg i alle saker som er viktige for skolemiljøet. Hvilke råd og utvalg som er aktuelle, varierer etter skoletype.

Rektor skal sikre at skolen informerer aktuelle råd og utvalg om alt som er viktig for skolemiljøet, jf. opplæringsloven §§ 9 A-9 tredje ledd og 9-1. Skolen må selv ta initiativet til å orientere rådene og utvalgene når ny relevant informasjon er tilgjengelig eller kommet fram. Kravet om at det må være viktig for skolemiljøet, betyr at dere ikke trenger å informere om dagligdagse enkelthendelser eller mindre endringer av rutiner.

Aktuelle råd og utvalg skal så tidlig som mulig bli tatt med i arbeidet med skolemiljøtiltak, jf. opplæringsloven § 9 A-9 tredje ledd. Dette må skje tidlig nok til at de får en reell innflytelse.